

หลักเกณฑ์การทำงานของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์

ในบทนี้ เป็นการนำเสนอทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยส่วนหนึ่งจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับประกอบการวิเคราะห์ในบทถัดไป ผลการวิจัยแบ่งเป็นสองส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลงานของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์

ส่วนที่ 2 หลักเกณฑ์การทำงานของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์

1. วิเคราะห์จากเนื้อหาภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2521-2531
2. วิเคราะห์จากทัศนคติ และแนวความคิดของคณะกรรมการ

ส่วนที่ 1 ผลงานของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2521-2531

ในส่วนนี้ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนับจำนวนภาพยนตร์ที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากคณะกรรมการ แล้วรวบรวมบรรจุลงตาราง เพื่อแสดงสัดส่วนผลงานของคณะกรรมการแต่ละประเภทในแต่ละปี จากนั้นแยกแยะเฉพาะแหล่งผลิตภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์หลักเกณฑ์การทำงานในส่วนที่สองต่อไป

การวิเคราะห์ มีข้อตกลงเบื้องต้น 4 ประการ ได้แก่

1. ผลงานของคณะกรรมการ รวบรวมตั้งแต่ พ.ศ.2521-2531 เท่านั้น กล่าวคือ เริ่มจากปีแรกที่มีการตรวจภาพยนตร์ จนถึงปีสุดท้าย (2531) ก่อนที่สถานีจะขยายเวลาออกอากาศในภาคกลางวัน และเพิ่มเป็น 24 ชั่วโมง เพราะการขยายเวลาทำให้สถานีบางแห่งนำภาพยนตร์ที่ออกอากาศแล้ว มาแพร่ภาพอีก ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนที่จะนับจำนวน

ผลงานของคณะกรรมการ หรือภาพยนตร์ที่ผ่านการตรวจพิจารณา จะปรากฏผลอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ภาพยนตร์ที่อนุญาตให้ออกอากาศได้ตลอดทั้งเรื่อง
- 2) ภาพยนตร์ที่อนุญาตให้ออกอากาศได้โดยมีเงื่อนไข กล่าวคือ ภาพยนตร์ที่จะออกอากาศได้ต้องแก้ไข ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลง ตามเงื่อนไขของคณะกรรมการ
- 3) ภาพยนตร์ที่ไม่อนุญาตให้ออกอากาศ

2. ภาพยนตร์ หมายถึงรายการบันเทิงต่างๆ ทางวิทยุโทรทัศน์ทั้งของไทย และต่างประเทศ เช่น ภาพยนตร์ ละคร เพลง เกมโชว์ สันทนาการบันเทิง ฯลฯ

3. คณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ หมายถึง คณะอนุกรรมการในคณะกรรมการ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจภาพยนตร์ ณ สถานีแต่ละแห่งด้วยการที่ไม่ได้แยกกระบอกอย่างเจาะจงก็เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อหัวเรื่องของผลการศึกษาในบทนี้

4. วิธีการนับจำนวนภาพยนตร์คือ ภาพยนตร์ที่ผ่านการตรวจพิจารณา 1 ครั้ง นับเป็นภาพยนตร์ 1 เรื่อง เช่น พ.ศ. 2528 สถานีช่อง 9 ส่งภาพยนตร์การ์ตูนชุด "ลูปง" ตอนที่ 1 ให้คณะกรรมการตรวจ นับเป็น 1 เรื่อง ต่อมาส่งตอนที่ 2 ให้ตรวจอีก นับเป็นอีก 1 เรื่อง เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังนี้

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ผลงานของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์
พ.ศ. 2521-2531

พ.ศ.	ภาพยนตร์ที่ผ่านการตรวจพิจารณา พ.ศ. 2521-2531			
	อนุญาต ให้ออกอากาศ	อนุญาต อย่างมีเงื่อนไข	ไม่อนุญาต ให้ออกอากาศ	รวม
2521	1,001	177	2	1,180
2522	1,599	146	10	1,755
2523	2,003	260	13	2,276
2524	2,695	287	7	2,989
2525	5,509	632	25	6,166
2526	6,432	906	29	7,367
2527	7,172	1,026	33	8,231
2528	5,922	1,447	36	7,405
2529	9,282	1,548	28	10,858
2530	9,438	1,900	25	11,363
2531	10,143	2,074	24	12,241
รวม	61,196 (85.19)	10,403 (14.48)	232 (0.32)	71,831 (100)

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า

ผลงานของคณะกรรมการตั้งแต่ พ.ศ.2521-2531 มีจำนวนทั้งสิ้น 71,831 เรื่อง เป็นภาพยนตร์ที่อนุญาตให้ออกอากาศจำนวน 61,196 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 85.19 ภาพยนตร์ที่อนุญาตให้ออกอากาศอย่างมีเงื่อนไขจำนวน 10,403 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.48 และภาพยนตร์ที่ไม่อนุญาตให้ออกอากาศจำนวน 232 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.32

อีกนัยหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของผลงานแต่ละประเภทแล้ว จะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ที่อนุญาตให้ออกอากาศ (ทั้งอนุญาตให้ออกอากาศตลอดเรื่อง และอนุญาตอย่างมีเงื่อนไข) มีสัดส่วนมากกว่าภาพยนตร์ที่ไม่อนุญาตให้ออกอากาศจำนวน 71,599 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 99.68

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แหล่งผลิตภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2521-2531

พ.ศ.	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ	แหล่งผลิตภาพยนตร์	
		ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ
2521	2	2	—
2522	10	8	2
2523	13	11	2
2524	7	2	5
2525	25	17	8
2526	29	15	14
2527	33	23	10
2528	36	22	14
2529	28	18	10
2530	25	7	18
2531	24	11	13
รวม	232 (100)	136 (58.62)	96 (41.38)

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า

1. ภาพยนตร์ที่คณะกรรมการห้ามให้ออกอากาศ ตั้งแต่ พ.ศ. 2521-2531 จำนวน 232 เรื่องนั้น จำแนกตามแหล่งผลิตได้ 2 ประเภทคือ ภาพยนตร์ไทย จำนวน 136 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 58.62 และภาพยนตร์ต่างประเทศจำนวน 96 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.38
2. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ เป็นภาพยนตร์ไทยมากกว่าภาพยนตร์ต่างประเทศ จำนวน 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.24

ส่วนที่ 2 หลักเกณฑ์การทำงานของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์

ในส่วนนี้ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ สัมพันธ์กับเชิงคุณภาพ แยกพิจารณาเป็นสองลักษณะ คือ วิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ที่ไม่อนุญาตให้ออกอากาศ และวิเคราะห์จากทัศนคติ และแนวความคิดของคณะกรรมการ

หลักเกณฑ์การทำงานของคณะกรรมการ : วิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ

เป็นการวิเคราะห์ "สาระสำคัญ" (theme) ในสาเหตุของการห้ามภาพยนตร์ออกอากาศ เพื่อประเมินประเภทเนื้อหาภาพยนตร์ที่คณะกรรมการให้ความสำคัญ หรือระมัดระวังเป็นพิเศษ ซึ่งจะสะท้อนถึงหลักเกณฑ์การทำงานของคณะกรรมการได้ระดับหนึ่ง

วิธีการคือ พิจารณาความหมายที่มีอยู่ในข้อความ หรือประโยคที่เป็นสาเหตุของการห้ามภาพยนตร์ออกอากาศ อาจจะเป็นประโยคธรรมดา หรือประโยคซับซ้อนก็ได้ จากนั้นจึงจัดเข้าประเภทของ "สาระสำคัญ" ที่จำแนกไว้ 15 ประเภท (ดูรายละเอียดในบทที่ 3 หน้า 19) แล้วนับจำนวนบรรจุลงตาราง แสดงผลจำนวน 12 ตาราง โดย 11 ตารางเป็นการแสดงจำนวน "สาระสำคัญ" ของสาเหตุการห้ามออกอากาศ และตารางสุดท้ายแสดงผลรวม "สาระสำคัญ" ตั้งแต่ พ.ศ. 2521-2531

การวิเคราะห์ มีข้อตกลงเบื้องต้น 2 ประการ ได้แก่

1. จำนวนภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศในแต่ละปี นำมาจากผลการศึกษาส่วนที่ 1 ในตารางที่ 2
2. ภาพยนตร์ 1 เรื่อง อาจจะมี "สาระสำคัญ" เพียงประเด็นเดียว หรือ

หลายประเด็นก็ได้ เช่น

ราชการ "เวทีกาทั" ตอนสมัยนี้ได้คึกที่ปาก (ช่อง 5 พ.ศ.2531) คณะกรรมการ
ไม่อนุญาตให้ออกอากาศ เนื่องจากเห็นว่า "เป็นการเสียดสีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเมือง
ทั้งราชการ" สาเหตุการห้ามภาพยนตร์ออกอากาศ จัดเข้าประเภทเนื้อหา "สาระสำคัญ"
ประเภท "มีผลเสียดสีการเมือง หรือสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ" เพียงประเด็นเดียว

ภาพยนตร์ไทยเรื่อง "ฉันผู้ชายชนะ" (ช่อง 7 พ.ศ.2530) คณะกรรมการ
ไม่อนุญาตให้ออกอากาศเนื่องจาก

เนื้อหาของเรื่องโดยตลอด เป็นการแสดงถึงพฤติกรรมรักร่วมเพศ ซึ่งเป็นการขัด
ต่อศีลธรรมอันดีงาม ถึงแม้จะมีส่วนที่ชี้ให้เห็นว่า การกระทำดังกล่าวไม่ดี แต่ก็
มีส่วนน้อย ซึ่งหากที่เด็กและเยาวชนจะเข้าใจ อาจเป็นตัวอย่างไม่ดีแก่เด็กและ
เยาวชน นอกจากนี้ ถ้อยคำสำนวนที่ใช้ในเรื่องหยาบคาย และส่งแง่ส่งง่าม
โดยตลอด

สาเหตุการห้ามภาพยนตร์ออกอากาศ จัดเข้าประเภท "สาระสำคัญ" 2 ประเภท
คือ ประเภท "ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย"
และ "มีผลเสียดสีภาษาไทย" เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2521

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2521		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ผลเสียต่อการเมือง สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ	1	-	1
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	1	-	1
ชู้สาวลามก ลามกอนาจาร	1	-	1

จากตารางที่ 3 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2521 ดังนี้

ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศในปีนี้เป็นภาพยนตร์ไทยทั้งหมดจำนวน 2 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 3 ประการ ได้แก่ ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. มีผลเสียต่อการเมือง หรือสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ
2. ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี
3. ชู้สาวลามก หรือลามกอนาจาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2522

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2522		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ความรุนแรง	2	1	3
ก่อความไม่สงบเรียบร้อย	2	-	2
ชั่วชู้กามารมณ์ ลามกอนาจาร	2	-	2
ส่งเสริมอาชญากรรม อบายมุข	2	-	2
ผลเสียต่อภาษาไทย	2	-	2
ไม่เหมาะสมกับสถานการณบ้านเมือง	1	-	1
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	1	-	1
เทคนิคการผลิตไม่มีคุณภาพ	1	-	1
ผลเสียต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ประมุขของชาติ	-	1	1
รวม	13	2	15

จากตารางที่ 4 สรุป "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2522 ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมดจำนวน 10 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 9 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ เนื้อหาที่มีความรุนแรง จำนวน 3 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมา มี 4 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 2 ครั้ง ได้แก่ ก่อความไม่สงบเรียบร้อยของประชาชน ขู่ขู่กามารมณ์ หรือลามกอนาจาร ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข และมีผลเสียต่อภาษาไทย
- 3) สาเหตุอันดับ 3 มี 4 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 1 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาเรื่องไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี เทคนิคการผลิตไม่มีคุณภาพ และมีผลเสียต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือประมุขของชาติ

2. ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 8 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 8 ประการ ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 5 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 2 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาที่มีความรุนแรง ก่อความไม่สงบเรียบร้อยของประชาชน ขู่ขู่กามารมณ์ หรือลามกอนาจาร ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข และมีผลเสียต่อภาษาไทย
- 2) สาเหตุรองลงมา มี 3 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 1 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาเรื่องไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี และเทคนิคการผลิตไม่มีคุณภาพ

3. ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศ จำนวน 2 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 2 ประการสาเหตุละ 1 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาที่มีความรุนแรง และมีผลเสียต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือประมุขของชาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2523

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2523		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ส่งเสริมอาชญากรรม อบายมุข	4	-	4
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	3	-	3
ผลเสียต่อภาษาไทย	3	-	3
ผลเสียต่อการเมือง สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ	2	1	3
ชู้สาวลามารมณ์ ลามกอนาจาร	2	-	2
เทคนิคการผลิตไม่มีคุณภาพ	2	-	2
ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง	-	1	1
ผลเสียต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ประมุขของชาติ	1	-	1
ความรุนแรง	1	-	1
โฆษณาในภาพยนตร์เกินขอบเขต	1	-	1
รวม	19	2	21

จากตารางที่ 5 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2523 ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมดจำนวน 13 เรื่อง เนื่องมาจากสาเหตุ 10 ประการ สาเหตุที่พบมาก 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรือ อบายมุข จำนวน 4 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมามี 3 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 3 ครั้ง ได้แก่ ทัศนคติธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย มีผลเสียต่อภาษาไทย และมีผลเสียต่อการเมือง หรือสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ
- 3) สาเหตุอันดับ 3 มี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 2 ครั้ง ได้แก่ อัยยุกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร และเทคนิคการผลิตไม่มีคุณภาพ

2. ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 11 เรื่อง เนื่องมาจากสาเหตุ 9 ประการ สาเหตุที่พบมาก 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรือ อบายมุข จำนวน 4 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมามี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 3 ครั้ง ได้แก่ ทัศนคติธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย และมีผลเสียต่อภาษาไทย
- 3) สาเหตุอันดับ 3 มี 3 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 2 ครั้ง ได้แก่ มีผลเสียต่อการเมือง หรือสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ อัยยุกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร และเทคนิคการผลิตไม่มีคุณภาพ

3. ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศ จำนวน 2 เรื่อง เนื่องมาจาก สาเหตุ 2 ประการ สาเหตุละ 1 ครั้ง

- 1) มีผลเสียต่อการเมือง หรือสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ
- 2) เนื้อเรื่องไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง

ศูนย์วิทยุโทรทัศน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2524

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2524		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ผลเสียต่อการเมือง สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ	-	2	2
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	-	2	2
อัยยุกามารมณ์ ลามกอนาจาร	2	-	2
ไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม	2	-	2
ผลเสียต่อภาษาไทย	1	1	2
ส่งเสริมอาชญากรรม อบาสมุข	1	-	1
รวม	6	5	11

จากตารางที่ 6 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2524 ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมด จำนวน 7 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 6 ประการ ได้แก่

1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 5 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 2 ครั้ง ได้แก่ มีผลเสียต่อการเมือง หรือสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี อัยยุกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร ไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม และมีผลเสียต่อภาษาไทย

2) สาเหตุรองลงมาคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบาสมุข จำนวน 1 ครั้ง

2. ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 2 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ
4 ประการดังนี้

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 2 ครั้ง ได้แก่ ชั่วศกามารมณ หรือลามกอนาจาร และไม่ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ชม
- 2) สาเหตุรองลงมามี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 1 ครั้ง ได้แก่ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข และมีผลเสียต่อภาษาไทย

3. ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศ จำนวน 5 เรื่อง เนื่องจาก
สาเหตุ 3 ประการ ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 2 ครั้ง ได้แก่ มีผลเสียต่อการเมือง หรือสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ และขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ มีผลเสียต่อภาษาไทย จำนวน 1 ครั้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2525

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2525		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ไม่ให้ประโชนแก่ผู้ชม	13	-	13
ส่งเสริมอาชญากรรม อบายมุข	7	3	10
ผลเสียต่อภาษาไทย	9	-	9
ความรุนแรง	5	3	8
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ทนบธรรมเนียมประเพณี	6	1	7
ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง	2	3	5
ชู้สาวลามรมณ์ ลามกอนาจาร	3	1	4
เทคนิคการผลิตไม่มีคุณภาพ	2	-	2
รวม	47	11	58

จากตารางที่ 7 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2525 ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมดจำนวน 25 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 8 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ เนื้อหาไม่ให้ประโชนแก่ผู้ชม จำนวน 13 ครั้ง

2) สำเหตุรองลงมาคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข
จำนวน 10 ครั้ง

3) สำเหตุอันดับ 3 คือ มีผลเสียต่อภาษาไทย จำนวน 9 ครั้ง

2. ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 17 เรื่อง เนื่องจากสำเหตุ
8 ประการ สำเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

1) สำเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม จำนวน
13 ครั้ง

2) สำเหตุรองลงมาคือ มีผลเสียต่อภาษาไทย จำนวน 9 ครั้ง

3) สำเหตุอันดับ 3 คือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข
จำนวน 7 ครั้ง

3. ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศจำนวน 8 เรื่อง เนื่องจาก
สำเหตุ 5 ประการ ได้แก่

1) สำเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 3 สำเหตุ จำนวนเท่ากันสำเหตุละ
3 ครั้ง ได้แก่ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข เนื้อหาไม่มีความรุนแรง และ
ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง

2) สำเหตุรองลงมามี 2 สำเหตุ จำนวนเท่ากันสำเหตุละ 1 ครั้ง ได้แก่
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และชั่วร้ายลามก หรือ
ลามกอนาจาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2526

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2526		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ความรุนแรง	10	3	13
ไม่ให้ประโชนแก่ผู้ชม	9	2	11
ขี้ขลาดลามกอนาจาร	5	4	9
ผลเสียต่อภาษาไทย	7	1	8
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	4	4	8
ส่งเสริมอาชญากรรม อบายมุข	2	6	8
ไม่เหมาะสมกับสถานการณืบ้านเมือง	1	2	3
ผลเสียต่อศาสนา	2	-	2
เทคนิคการผลิตไม่มีคุณภาพ	2	-	2
ผลเสียต่อการเมือง สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ	-	2	2
ผลเสียต่อประเทศชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ	-	1	1
รวม	42	25	67

จากตารางที่ 8 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2526 ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมดจำนวน 29 เรื่อง เนื่องจาก
สาเหตุ 11 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ เนื้อหาที่มีความรุนแรง จำนวน 13 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม จำนวน 11 ครั้ง
- 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ ขั้วขามารมย์ หรือลามกอนาจาร จำนวน 9 ครั้ง

2. ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 15 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ
9 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ เนื้อหาที่มีความรุนแรง จำนวน 10 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม จำนวน 9 ครั้ง
- 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ มีผลเสียต่อภาษาไทย จำนวน 7 ครั้ง

3. ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศ จำนวน 14 เรื่อง เนื่องจาก
สาเหตุ 9 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรือ
อบายมุข จำนวน 6 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมามี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 4 ครั้ง ได้แก่
ขั้วขามารมย์ หรือลามกอนาจาร และขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือชนบชธรรมนิยม
ประเพณี
- 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ เนื้อหาที่มีความรุนแรง จำนวน 3 ครั้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2527

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2527		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ส่งเสริมอาชญากรรม อบาสมุข	11	6	17
ชั่วชุกามารมภ์ ลามกอนาจาร	13	3	16
ผลเสียต่อภาษาไทย	13	-	13
ความรุนแรง	10	3	13
ไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม	10	3	13
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	4	2	6
ก่อความไม่สงบเรียบร้อย	1	-	1
ไม่เหมาะสมกับสถานการณบ้านเมือง	1	-	1
ผลเสียต่อประเทศชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ	1	-	1
ผลเสียต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ประมุขของชาติ	1	-	1
ผลเสียต่อการเมือง สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ	-	1	1
รวม	65	18	83

จากตารางที่ 9 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2527 ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมด จำนวน 33 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 11 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 17 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ ขี้ชุกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร จำนวน 16 ครั้ง
- 3) สาเหตุอันดับ 3 มี 3 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 13 ครั้ง ได้แก่ มีผลเสียต่อภาษาไทย เนื้อหาไม่มีความรุนแรง และไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม

2. ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 23 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 10 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 13 ครั้ง ได้แก่ ขี้ชุกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร และมีผลเสียต่อภาษาไทย
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 11 ครั้ง
- 3) สาเหตุอันดับ 3 มี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 10 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาไม่มีความรุนแรง และไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม

3. ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศจำนวน 10 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 6 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 6 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมา มี 3 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 3 ครั้ง ได้แก่ ขี้ชุกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร เนื้อหาไม่มีความรุนแรง และไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม
- 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี จำนวน 2 ครั้ง

ตารางที่ 10 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2528

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2528		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ไม่ให้ประโชนแก่ผู้ชม	11	2	13
อัยยุกามารมณ์ ลามกอนาจาร	9	4	13
ส่งเสริมอาชญากรรม อบายมุข	6	6	12
ผลเสียต่อภาษาไทย	10	-	10
ความรุนแรง	8	2	10
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	2	3	5
ผลเสียต่อประเทศชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ	3	-	3
ผลเสียต่อศาสนา	1	2	3
ไม่เหมาะสมกับสถานการณบ้านเมือง	1	1	2
ผลเสียต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ประมุขของชาติ	-	1	1
รวม	51	21	72

จากตารางที่ 10 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2528 ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมดจำนวน 36 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 10 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 13 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม และชื่อยุกามารมภ์ หรือลามกอนาจาร
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 12 ครั้ง
- 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ มี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 10 ครั้ง ได้แก่ มีผลเสียต่อภาษาไทย และเนื้อหาที่มีความรุนแรง

2. ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 22 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 9 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม จำนวน 11 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ มีผลเสียต่อภาษาไทย จำนวน 10 ครั้ง
- 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ ชื่อยุกามารมภ์ หรือลามกอนาจาร จำนวน 9 ครั้ง

3. ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศ จำนวน 14 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 8 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 6 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ ชื่อยุกามารมภ์ หรือลามกอนาจาร จำนวน 4 ครั้ง
- 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี จำนวน 3 ครั้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2529

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2529		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ความรุนแรง	8	4	12
ส่งเสริมอาชญากรรม อบายมุข	7	5	12
ไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม	8	3	11
ผลเสียต่อภาษาไทย	9	1	10
อวัยวะลามก ลามกอนาจาร	4	3	7
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	4	2	6
ผลเสียต่อการเมือง สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ	1	-	1
ผลเสียต่อประเทศชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ	1	-	1
ผลเสียต่อศาสนา	-	1	1
รวม	42	19	61

จากตารางที่ 11 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2529 ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมดจำนวน 28 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 9 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 12

- ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาที่มีความรุนแรง และส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข
- 2) สำนักรองลงมาคือ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม จำนวน 11 ครั้ง
 - 3) สำนักรดับ 3 คือ มีผลเสียต่อภาษาไทย จำนวน 10 ครั้ง

2. ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 21 เรื่อง เนื่องจากสำเนา
8 ประการ สำเนาที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สำเนาที่พบมากเป็นอันดับแรกคือ มีผลเสียต่อภาษาไทย จำนวน 9 ครั้ง
- 2) สำนักรองลงมามี 2 สำเนา จำนวนเท่ากันสำเนาคละ 8 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาที่มีความรุนแรง และไม่ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ชม
- 3) สำนักรดับ 3 คือ ส่งเสริมอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 7 ครั้ง

3. ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศ จำนวน 7 เรื่อง เนื่องจาก
สำเนา 7 ประการ สำเนาที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สำเนาที่พบมากเป็นอันดับแรกคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 5 ครั้ง
- 2) สำนักรองลงมาคือ เนื้อหาที่มีความรุนแรง จำนวน 4 ครั้ง
- 3) สำนักรดับ 3 มี 2 สำเนา จำนวนเท่ากันสำเนาคละ 3 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม และอวัยวะมารมภ์ หรือลามกอนาจาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2530

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2530		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ความรุนแรง	4	7	11
ส่งเสริมอาชญากรรม อบายมุข	3	8	11
ไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม	2	9	11
อิทธิบาทสามมณี ลามกอนาจาร	-	9	9
ผลเสียต่อภาษาไทย	4	1	5
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ทนบธรรมเนียมประเพณี	1	2	3
ผลเสียต่อประเทศชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ	2	-	2
ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง	1	-	1
ผลเสียต่อศาสนา	1	-	1
รวม	18	36	54

จากตารางที่ 12 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2530 ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมดจำนวน 25 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 9 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 3 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ

11 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาที่มีความรุนแรง ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข และไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม

2) สาเหตุรองลงมาคือ ขั้วยกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร จำนวน 9 ครั้ง

3) สาเหตุอันดับ 3 คือ มีผลเสียต่อภาษาไทย จำนวน 5 ครั้ง

2. ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 7 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 8 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 4 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาที่มีความรุนแรง และมีผลเสียต่อภาษาไทย

2) สาเหตุรองลงมาคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 3 ครั้ง

3) สาเหตุอันดับ 3 มี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 2 ครั้ง ได้แก่ มีผลเสียต่อประเทศชาติ รัฐบาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และไม่ให้ประโยชน์อันใดแก่ผู้ชม

3. ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศจำนวน 18 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 6 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 9 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม และขั้วยกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร

2) สาเหตุรองลงาคือ ส่งเสริมอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 8 ครั้ง

3) สาเหตุอันดับ 3 คือ เนื้อหาที่มีความรุนแรง จำนวน 7 ครั้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2531

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2531		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ความรุนแรง	3	11	14
ไม่ให้ประโชนแก่ผู้ชม	3	6	9
ส่งเสริมอาชญากรรม อบายมุข	3	5	8
ชั่วชุกามารมณ์ ลามกอนาจาร	1	2	3
ผลเสียต่อประเทศชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ	2	-	2
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ทนบธรรมเนียมประเพณี	2	-	2
ผลเสียต่อภาษาไทย	2	-	2
ผลเสียต่อศาสนา	1	1	2
ผลเสียต่อการเมือง สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ	1	-	1
ชื่อเรื่องไม่เหมาะสม	1	-	1
ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง	-	1	1
รวม	19	26	45

จากตารางที่ 13 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2531 ดังนี้

1. ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมดจำนวน 24 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 11 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ เนื้อหาที่มีความรุนแรง จำนวน 14 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม จำนวน 9 ครั้ง
- 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 8 ครั้ง

2. ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 11 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 10 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 3 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 3 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาที่มีความรุนแรง ไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม และส่งเสริมอาชญากรรม หรืออบายมุข
- 2) สาเหตุรองลงมา มี 3 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 2 ครั้ง ได้แก่ มีผลเสียต่อประเทศชาติ รัฐบาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี และมีผลเสียต่อภาษาไทย
- 3) สาเหตุอันดับ 3 มี 4 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 2 ครั้ง ได้แก่ ขู่ข่มขู่ลามกอนาจาร มีผลเสียต่อศาสนา มีผลเสียต่อการเมือง หรือสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ และตั้งชื่อเรื่องไม่เหมาะสม

3. ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศ จำนวน 13 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 6 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ เนื้อหาที่มีความรุนแรง จำนวน 11 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม จำนวน 6 ครั้ง
- 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข จำนวน 5 ครั้ง

ตารางที่ 3-13 นำมาสรุปรวม ดังนี้

ตารางที่ 14 จำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2521-2531

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ.2521-2531		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ความรุนแรง	51	34	85
ส่งเสริมอาชญากรรม อบายมุข	46	39	85
ไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม	58	25	83
ชั่วกามารมณ์ ลามกอนาจาร	42	26	68
ผลเสียต่อภาษาไทย	60	4	64
ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ธนบธรรมเนียมประเพณี	28	16	44
ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง	7	8	15
ผลเสียต่อการเมือง สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ	5	6	11
ผลเสียต่อประเทศชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ	9	1	10
ผลเสียต่อศาสนา	5	4	9
เทคนิคการผลิตไม่มีคุณภาพ	7	-	7
ผลเสียต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ประมุขของชาติ	2	2	4
ก่อความไม่สงบเรียบร้อย	3	-	3

"สาระสำคัญ"	ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2521-2531		
	ภาพยนตร์ไทย	ภาพยนตร์ต่างประเทศ	รวม
ชื่อเรื่องไม่เหมาะสม	1	-	1
โฆษณาในภาพยนตร์เกินขอบเขต	1	-	1
รวม	325 (66.33)	165 (33.67)	490 (100)

จากตารางที่ 14 สรุปจำนวน "สาระสำคัญ" ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2521-2531 ดังนี้

- ภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศทั้งหมดจำนวน 232 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 15 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่
 - 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกมี 2 สาเหตุ จำนวนเท่ากันสาเหตุละ 85 ครั้ง ได้แก่ เนื้อหาที่มีความรุนแรง และส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรืออบายมุข
 - 2) สาเหตุรองลงมาคือ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม จำนวนรวมทั้งสิ้น 83 ครั้ง
 - 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ ยั่วเย้าอารมณ์ หรือลามกอนาจาร จำนวนรวมทั้งสิ้น 68 ครั้ง
- ภาพยนตร์ไทยที่ห้ามออกอากาศจำนวน 136 เรื่อง เนื่องจากสาเหตุ 15 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่
 - 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ มีผลเสียต่อภาษาไทย จำนวน 60 ครั้ง
 - 2) สาเหตุรองลงมาคือ เนื้อหาไม่ให้ประโยชน์แก่ผู้ชม จำนวน 58 ครั้ง
 - 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ เนื้อหาที่มีความรุนแรง จำนวน 51 ครั้ง
- ภาพยนตร์ต่างประเทศที่ห้ามออกอากาศ จำนวน 96 เรื่อง เนื่องจาก

สาเหตุ 11 ประการ สาเหตุที่พบมากใน 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) สาเหตุพบมากเป็นอันดับแรกคือ ส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรม หรือ อบายมุข จำนวน 39 ครั้ง
- 2) สาเหตุรองลงมาคือ เนื้อหาที่มีความรุนแรง จำนวน 34 ครั้ง
- 3) สาเหตุอันดับ 3 คือ อวัยวะลามก หรือ ลามกอนาจาร จำนวน 26 ครั้ง

โดยสรุป จากการวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ที่คณะกรรมการห้ามให้ออกอากาศ พ.ศ. 2521-2531 พบว่า หลักเกณฑ์ข้อห้ามอันพึงละเว้นสำหรับผู้ผลิตรายการมีอยู่ 15 ประการ กำหนดขึ้นโดยยึดหลักจากนโยบายของรัฐบาล และแรงผลักดันจากสภาวะแวดล้อม แบ่งการวิเคราะห์เป็นสองช่วงเวลาตามการปรับเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ได้แก่ ยุคแรก พ.ศ. 2521-2522 และยุคหลัง พ.ศ. 2523-2531 ดังนี้

ยุคแรก พ.ศ. 2521-2522

หลักเกณฑ์การตรวจภาพยนตร์ในยุคแรก คณะกรรมการให้ความสำคัญต่อการแสดงที่ส่งผลกระทบต่อการเมือง อวัยวะลามก และมีผลเสียต่อภาษาไทย ประเด็นข้อห้ามทางการเมือง กำหนดขึ้นตามสภาพแวดล้อม เพราะขณะนั้นรัฐบาลประสบปัญหาความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และการแบ่งชนชั้นในสังคม จึงหาแนวทางแก้ไขโดยประกาศนโยบายลดช่องว่างระหว่างชนชั้นในสังคม และนโยบายปีเกษตกร (พ.ศ. 2522 เดิมเรียกปีชาวนา) เพื่อช่วยเหลือชาวไร่ชาวนาด้านผลผลิต สถานภาพ และความเป็นอยู่ คณะกรรมการจึงเข้มงวดกับภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาขัดแย้งกับนโยบายของรัฐดังกล่าว

ตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์ไทยเรื่อง "ซุ่มทางชีวิต 22" คอนแม่โผสพ (ช่อง 5) คณะกรรมการไม่อนุญาตให้ออกอากาศเนื่องจากเห็นว่า "เนื้อเรื่องเป็นการแบ่งชนชั้นระหว่างนายทุนกับชาวนา ก่อให้เกิดการแตกแยกความสามัคคีระหว่างคนในชาติ และขัดกับนโยบายโครงการช่วยเหลือชาวนาของรัฐบาล..."

สำหรับการให้ความสำคัญกับการแสดงที่อวัยวะลามก และผลเสียต่อภาษาไทย ก็เนื่องมาจากภาพยนตร์ที่ออกอากาศมักเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องยาวที่ฉายตามโรงมหรสพมาก่อน เนื้อหาส่วนใหญ่ใช้คำพูดหยาบคาย มีภาพโป๊ ภาพแสดงบทรักโจ่งแจ้ง และการต่อสู้ด้วยความรุนแรง คณะกรรมการจึงเข้มงวดกับภาพยนตร์ประเภทนี้ ดังที่ พล.ต. ประกอบ จารุมณี อดีตปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ กล่าวถึงหลักเกณฑ์การตรวจภาพยนตร์ขณะนั้นว่า

คำนึงถึงศีลธรรม วัฒนธรรมประเพณี และภาษา... หากภาพยนตร์ของสถานีมีการใช้

ภาษาวิบัติ หรือไม่ถูกต้อง หรือเจตนาที่จะทำลายภาษาไทยจะไม่อนุญาตให้ฉายเด็ดขาด เช่นเดียวกับภาพยนตร์ที่ได้รับอนุญาตแล้ว ใดต่อเติมฟิล์มหรือพากย์นอกบท ก็จะถูกสั่งให้งดฉายทันที (สยามรัฐ 9 มีนาคม 2521 : 3)

ชุดหลัง พ.ศ. 2523-2531

ในชุดหลังพบว่า หลักเกณฑ์ข้อห้ามภาพยนตร์ออกอากาศ มิได้มุ่งเฉพาะเรื่อง การเมืองดังเช่นชุดแรกเท่านั้น แต่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ถึง 15 ประการ หลักเกณฑ์ เหล่านี้กำหนดขึ้นตามลักษณะปัญหาที่เกิดจากรายการวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งได้พัฒนารูปแบบเพิ่มขึ้น อย่างหลากหลาย เช่น ภาพยนตร์ ละคร คนตรี นิตยสารบันเทิง (variety) เกมโชว์ (gameshow) สันทนาการบันเทิง (talkshow)

จากหลักเกณฑ์ข้อห้ามที่พบมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ การแสดงที่มีความรุนแรง ส่งเสริมอาชญากรรม หรืออบายมุข และมีผลเสียต่อภาษาไทยนั้น ชี้ให้เห็นว่า คณะกรรมการ จะให้ความสำคัญ หรือเข้มงวดเรื่องไหนเพียงใด มักคำนึงถึงกลุ่มผู้ชมวัยเด็กและเยาวชน เป็นพื้นฐาน มองว่าเด็กและเยาวชนอาจจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของวิทยุโทรทัศน์ได้โดยง่าย โดยเฉพาะพฤติกรรมการเล่นแบบตัวอย่างที่ไม่เหมาะสม

หากพิจารณาภาพโดยรวม จะพบว่าหลักเกณฑ์ข้อห้ามส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสาม สถาบันหลักคือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของคนไทย ที่นับถือพระมหากษัตริย์ และการไม่ลบหลู่ศาสนา ดังที่กรรมการท่านหนึ่งกล่าวว่า "...คำนึง ถึงวัฒนธรรมของคนไทยเป็นหลัก เชื่อว่าคนไทยมักเชื่อในภาพยนตร์ไทยมากกว่าภาพยนตร์ ต่างประเทศ..." จึงอาจเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งทำให้ภาพยนตร์ไทยมีสัดส่วนห้ามออกอากาศ มากกว่าภาพยนตร์ต่างประเทศ ดังปรากฏในผลการวิเคราะห์ข้างต้น

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์เนื้อหาของภาพยนตร์นี้ เป็นการศึกษาหลักเกณฑ์ การทำงานของคณะกรรมการที่เป็นข้อห้ามสำหรับปฏิบัติ และมีมุมมองด้วยมิติทางสังคมวิทยา เพียงด้านเดียวเท่านั้น เพื่อให้ผลการวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ฉะนั้น ในลำดับถัดไปจะเป็นการ วิเคราะห์เชิงจิตวิทยาจากภาวะจิตใจของคณะกรรมการ เพื่อค้นหาปัจจัยที่อยู่เบื้องหลัง แนวความคิดในการกำหนดหลักเกณฑ์ตรวจพิจารณาภาพยนตร์ โดยอาศัยงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นกรอบการศึกษา

หลักเกณฑ์การทำงานของคณะกรรมการ: วิเคราะห์จากทัศนคติ และแนวความคิด ของคณะกรรมการ

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการ พบว่าปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังทัศนคติ และแนวความคิด

ของคณะกรรมการ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจภาพยนตร์มีสามประเภท คือ กฎระเบียบ ประสบบการณ และคดียุติธรรมของคณะกรรมการ ดังนี้

1. กฎระเบียบ ที่คณะกรรมการใช้เป็นกรอบในการพิจารณาภาพยนตร์ ประกอบด้วยระเบียบ กบว. กฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง และคำสั่งหรือหนังสือเวียน ดังนี้

- 1) ระเบียบ กบว. ที่เกี่ยวข้อง เช่น
 - ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2518
 - ระเบียบว่าด้วยการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2521
 - ระเบียบคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ว่าด้วยวิธีการโฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2523
 - ระเบียบว่าด้วยการส่งภาพยนตร์ข่าวออกอากาศทางวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2521
- 2) กฎหมาย หรือระเบียบของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น
 - ระเบียบการตรวจพิจารณาภาพยนตร์และโฆษณาภาพยนตร์ ของ กรมตำรวจ พ.ศ. 2519
 - พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522
 - พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478
- 3) คำสั่ง หรือหนังสือเวียนของ กบว. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมัก เป็นเรื่องเฉพาะกิจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้
 - หนังสือเวียน กบว. เช่น
 - ว. 26 เรื่องขอให้ทวนชั้นการเสนองานและรายการโฆษณาทาง วิทยุโทรทัศน์
 - ว. 124 เรื่องขอให้ทวนชั้นการชานเวลา (ท่ม-โมง) ให้ถูกต้อง
 - ว. 128 เรื่องผ่อนผันแนวทางปฏิบัติสำหรับรายการเกมโชว์
 - คำสั่ง เช่น
 - คำสั่ง กบว. ที่ 10/2525 เรื่องกำหนดเวลาออกอากาศของสถานี วิทยุโทรทัศน์
 - คำสั่ง กบว. ที่ 5/2533 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจพิจารณา ภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์
 - คำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 17

2. ประสบบการณ ของคณะกรรมการที่ใช้ประกอบในการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ ได้แก่ ประสบบการณทางการศึกษา และทางอาชีพ ดังนี้

- 1) ประสบการณ์ทางการศึกษา คณะกรรมการได้จากการศึกษาเล่าเรียน จากสถานศึกษา และการเรียนรู้จากแหล่งความรู้อื่นๆ แสดงผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้
- คุณวุฒิทางการศึกษาของคณะกรรมการ
สาขาวิชาที่ศึกษา
- ประสบการณ์ทางการศึกษาที่คณะกรรมการใช้ตรวจพิจารณาภาพยนตร์

ตารางที่ 15 คุณวุฒิทางการศึกษาของคณะกรรมการ

คุณวุฒิทางการศึกษา	จำนวนคณะกรรมการ
ปริญญาโท	5
ปริญญาตรี	11
ต่ำกว่าปริญญา	4
รวม	20

จากตารางที่ 15 อธิบายได้ว่า ในคณะกรรมการจำนวน 20 คน มีผู้สำเร็จ การศึกษาคณะคุณวุฒิปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 11 คน รองลงมาเป็นระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน และต่ำกว่าปริญญาจำนวน 4 คน

ตารางที่ 16 สาขาวิชาที่ศึกษา

สาขาวิชาที่ศึกษา	จำนวนคณะกรรมการ
สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์	19
วิทยาศาสตร์	1
รวม	20

จากตารางที่ 16 อธิบายได้ว่า ในคณะกรรมการจำนวน 20 คน มีผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์มากที่สุดจำนวน 19 คน และวิทยาศาสตร์จำนวน 1 คน โดยแยกเป็นสาขาวิชาย่อยดังนี้

สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ นิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์หรือการปกครอง การบริหารการบัญชี นิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชน หรือวารสารศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชน การศึกษา ภาษา บรรณารักษ์

วิทยาศาสตร์ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ทั่วไป

ประสบการณ์ทางการศึกษาที่คณะกรรมการใช้ในการตรวจพิจารณาภาพยนตร์

ในการตรวจพิจารณาภาพยนตร์แต่ละครั้ง คณะกรรมการได้นำประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งที่ได้รับจากสถานศึกษา และการเรียนรู้จากแหล่งความรู้อื่นๆ มาประยุกต์ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ ดังเช่นตัวอย่างกรรมการ 6 ท่าน ต่อไปนี้

1. ความรู้ทางการเมืองการปกครอง กรรมการผู้มีความรู้พื้นฐานทางการเมืองการปกครองท่านหนึ่ง กล่าวถึงการนำวิชาความรู้มาใช้ประกอบในงานตรวจพิจารณาว่า

...ภาพยนตร์ต่างประเทศ... เรื่องสงครามจิตวิทยา ปัจจุบันเรียกสงครามจิตวิทยา หรือสงครามการเมืองโพลิติคอล วอร์แอฟ [political warfare] คนมักไม่ค่อยนึกถึง มักแอบแฝงในละคร ภาพยนตร์ เป็นการชวนเชื่อลัทธิคอมมิวนิสต์ ปัจจุบัน [พ.ศ. 2534] ยังมีอยู่ เป็นการพอบพาแกนดา [propaganda = โฆษณาชวนเชื่อ] ว่าของเขาดีอย่างนั้นอย่างนี้ ขณะเดียวกันก็ทับถมประชาธิปไตยของเรา... ในฐานะที่ผมเรียนมาด้านนี้ ก็พยายามตัดทอนออก...

...ตัวอย่างรายการหนึ่งทางช่อง 5 คือเวียดนาม อาฟเตอร์ วอร์ [Vietnam after War] ว่าภายหลังสงครามเวียดนามแล้ว เนื้อเรื่องก็ออกมามิใช่สารคดีนำร่องอย่างเดียว แต่ได้ให้เห็นความโหดร้ายของสงคราม ซึ่งเป็นของธรรมดาที่คู่สงครามได้ต่อสู้ ถึง ทั้งระเบิด แต่บางลักษณะบางภาพไม่สมควรแสดงออกมาคือ การฆ่าฟันเด็กหรือผู้หญิง หรือทิ้งระเบิดโบสถ์วิหาร... คล้ายๆ กับว่าประเทศเสรีประชาธิปไตยหรือไทยเรา เป็นประเทศหนึ่งในฐานะสังหารไปร่วมรบในเวียดนามนั้น ทหารฝ่ายเราหรือประเทศประชาธิปไตย ไม่มีมนุษยธรรมใดเลย แต่เวียดนามมีมนุษยธรรมดีกว่า... เรื่องสงครามความจริงบางอย่างไม่สามารถจะมาเปิดเผยได้ และไม่สมควรจะมาเปิดเผย แล้วก็แล้วกันไป เลิกกันไป... เหล่านี้เป็นเรื่องแอบแฝงพอบพาแกนดาคอมมิวนิสต์ของเขา และมาแอนตี้ [anti=ต่อต้าน] ประชาธิปไตยของเรา...

2. ความรู้ทางกฎหมาย กรรมการผู้เคยเรียนทางด้านนิติศาสตร์ กล่าวถึง

งานตรวจภาพยนตร์ที่อาศัยประสบการณ์ความรู้ทางกฎหมายว่า

...ละคร "คดีแดง" ของบริษัทกันตนา [ช่อง 7 พ.ศ.2534] ได้นำเรื่องจริงของคดีต่างๆมาเสนอ มุ่งหวังให้ประชาชนได้เรียนรู้กฎหมายต่างๆ ซึ่งมีบางคนตีความความจริง โดยทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล โดยเฉพาะเป็นการซ้ำเติมเหยื่ออาชญากรรมโดยไม่จำเป็น...

ตอนแรกตอน "ภัสสาว" ที่แบน [ban = ห้ามออกอากาศ] เป็นเรื่องจริงคือเก๊สักรหญิงถูกคนร้าย... ใช้กัญแจผีโทรดผู้หญิงเข้าไปทำให้ทรดเสียแล้วจึงแก้งช่วยแก้โทรดให้ และพาไปที่อู่ ผู้หญิงหลงเชื่อ ระหว่างทางใช้ปืนจี้ฝ่ายหญิงพาเข้าโรงแรมข่มขืนด้วยวิธีพิสดารมาก และถ้าทรูปไว้แบลคเมล [blackmail = ชูเอาเงิน] ต่อมาฝ่ายหญิงทนไม่ได้ไปแจ้งตำรวจ เหตุการณ์เกิดประมาณ 2 ปีมาแล้ว [พ.ศ.2532] คดียังไม่สิ้นสุด พอมาสร้างหนังก็เปลี่ยนอาชีพผู้หญิงเป็นเจ้าของร้านบุติค... แง่ของเหยื่ออาชญากรรมนั้น ทารุณจิตใจ เพราะเมื่อถูกข่มขืนแล้ว หนังสือพิมพ์ลงข่าวถูกเบิกความในศาล จะถูกซักมาก และต้องแสดงวิธีถูกข่มขืนให้ดูด้วย เมื่อเอาภาพเหล่านี้มาแฉในทีวี ผู้หญิงจะรู้สึกอย่างไร ขณะนี้เขายังมีชีวิตอยู่ ดีไม่คืออาจฆ่าตัวตายมองหน้าเพื่อนฝูงไม่ได้ ในแง่ของเหยื่ออาชญากรรมเราต้องคุ้มครอง ผมไม่ให้ออกเพราะว่าเป็นการซ้ำเติมเหยื่ออาชญากรรมโดยไม่จำเป็น ในแง่ของศีลธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชนที่ไม่ควรทำ...

3. ความรู้ทางการละคร กรรมการผู้เริ่นวิชาการละคร แสดงทรรศนะที่สะท้อนให้เห็นถึงการนำความรู้ด้านนี้มาประยุกต์ใช้ในการตรวจภาพยนตร์ว่า

...บางครั้งละครมันก็คือละคร เราต้องเข้าใจว่า การที่ท่าละครจะต้องแสดงออกให้เห็นจริง ไม่ใช่เรื่องจริง แล้วมันก็จะเอ็กซ์ตรีม [extreme = เกินไปจากความจริง] คือเขาต้องการแสดงบุคลิก... เราก็ต้องใช้หลักของความเข้าใจในการผลิตรายการมาช่วยด้วย บางครั้งดูรายการเห็นว่า เป็นรายการที่ดี มีคุณภาพ แต่บางครั้งเสนอออกมาในรูปแบบที่ปรีกปรำบ้านเมือง รัฐบาลเกินไป คิดว่ามันไม่แฟร์ [fair = ยุติธรรม] ... ข้อมูลที่พูดไม่มีหลักฐาน... ไม่แฟร์กับฝ่ายที่เสียหาย...

4. การเรียนรู้จากการอ่านหนังสือ กรรมการผู้มีใจรัก และแสวงหาความรู้จากการอ่านหนังสือแสดงทรรศนะว่า การเรียนรู้จากการอ่านหนังสือมีอิทธิพลต่องานตรวจภาพยนตร์คือ

...สามารถวินิจฉัยบางเรื่องได้ เช่น รู้ว่า "มิดีมีด" บางตอนของกันตนา แปลมาจากฝรั่ง จึงไม่ยอมให้เอาชีวิตของชาวต่างประเทศมาสร้าง เพราะวัฒนธรรมต่างกัน... หนังสือที่สร้างส่วนมากนำมาจากชีวิตประจำวัน ถ้าเราต้องขาดจากการอ่าน หรือการไปสัมผัสชีวิตจริง อาจทำให้กรรมการมองแต่จุดของตัวเอง เช่น บางคนอาจสตริค [strick = เข็มงวด] ว่าผู้หญิงและผู้ชายจับมือถือแขนกันไม่ได้ แต่เรายอมรับว่าสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทั้งหนังสือ เรื่องสั้น มีแนวโน้มว่าเด็กมีอิสระมากขึ้น เราอาจจะต้องเตรียมตัวบ้าง...

5. การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิต กรรมการท่านหนึ่ง กล่าวถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตของตน มีผลต่อหลักเกณฑ์ในการตรวจภาพยนตร์ว่า ... ยิ่งถ้าสูงอายแล้ว เรื่องศีลธรรมสตรีคมากขึ้น... ยิ่งแก่ยิ่งธรรมะธรรมโม... ก็เป็นเหมือนกัน ... อย่างโหดเหี้ยมก็อยากให้ตัดออก - ถ้าสมมุติตรวจหนัง 20 ปีเศษๆ อาจบอกว่าไม่เป็นไร... ลายหลายๆ อันนั้นทรมานเกินไป... อ้อ! เอามันเลย ตัดมันไปซะ... เป็นเรื่องประสบการณ์ ตอนหนุ่มๆ ก็ไม่คิดว่า ผลกระทบมันอาจจะออกมาเยอะอายุมากๆ ประสบการณ์ทำให้เห็นว่าการฆ่ากันเด็กมันเอาอย่าง... ประสบการณ์มันสร้าง...

6. การเรียนรู้จากงานตรวจพิจารณาภาพยนตร์ กรรมการอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า การตรวจพิจารณาภาพยนตร์ บางครั้งได้รับอิทธิพลมาจากการเรียนรู้จากงานตรวจภาพยนตร์ และคณะกรรมการด้วยกัน ดังนี้

... กรรมการก็ได้เรียนรู้อะไรมาจากรายการต่างๆ... เมื่อเราทำงานไปมากๆ เราก็เรียนรู้รายการต่างๆ... รู้รายการอย่างนั้นเราควรจะทำอย่างนั้นนะ คนดูก็จะได้บริโภคสิ่งที่มีคุณภาพ ก็เรียนรู้รายการไปด้วย... บางทีก็อภิปรายในหมู่กรรมการด้วยกัน แล้วเราก็แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ เราก็เรียนรู้จากรายการที่เราตรวจ... เรียนรู้จากกรรมการระหว่างกัน มีกรรมการหลายท่านเป็นผู้อาวุโส และมีประสบการณ์ในเรื่องสื่อมวลชนมาก... ก็ได้ให้อะไรต่ออะไร...

2) ประสบการณ์ทางอาชีพ ที่คณะกรรมการใช้ประกอบในการตรวจภาพยนตร์ ได้จากประสบการณ์การทำงาน หรือการประกอบอาชีพทั้งอดีตและปัจจุบัน รวมถึงนโยบายหรือวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่คณะกรรมการสังกัดอยู่ ตัวอย่างเช่น

กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน (สยช.) กล่าวถึงหลักเกณฑ์การตรวจภาพยนตร์ว่า มุ่งเน้นเรื่องวัยรุ่นและเยาวชนเป็นสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับงานอาชีพของตน ดังนี้

... นอกเหนือกฎระเบียบ นึกถึงหน่วยงานของเราก่อน เราจะห่วงใยเยาวชน เพราะฉะนั้น เราก็จะดูประเด็นที่ว่า ในงานรับผิดชอบของเรา ในเมื่อเราทำงานด้านเยาวชน เราก็จะมองประเด็นที่เป็นห่วง ถ้ามีประเด็นที่ไม่เหมาะสมที่เป็นตัวอย่างไม่ดีต่อเยาวชน เราจะดูเป็นประการแรก...

กรรมการผู้แทนกรมตำรวจ เสนอแนวความคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของนโยบายการปราบปรามอาชญากรรมของหน่วยงานที่สังกัดก่อนตรวจภาพยนตร์ว่า "... น่าจะมีภาพยนตร์สร้างสรรค์ โดยแทรกสิ่งที่น่ารู้ เช่น เรื่องอาชญากรรมในบันเทิงดีกว่าบทความทางวิชาการ เมื่อเยาวชนดู เขาจะได้ประโยชน์ และได้ผลมากกว่าเครียด..."

กรรมการข้าราชการบำนาญ ผู้เคยปฏิบัติหน้าที่ราชการในหน่วยงานทหารท่านหนึ่ง

แสดงทรรศนะที่สะท้อนให้เห็นถึง แนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากงานอาชีพด้านการรักษา
ความมั่นคงของชาติเมื่อครั้งอดีต มีอิทธิพลต่องานตรวจภาพยนตร์ว่า

...อย่างน้อยควรจะสร้างภาพยนตร์บันเทิงที่ได้อะไรบ้าง เพราะว่าความบันเทิงสำคัญ
ช่วยผ่อนคลาย และมีประโยชน์ที่เกล้าคนได้ดี แบบค่อยซึมซับ มิใช่ความรู้สอนตรงๆ
แต่ควรแฝงลงในบันเทิงบ้าง ตัวอย่างเรื่องความมั่นคงชายแดนภาคใต้ เราเอาครู
ไปสอน เขาไม่รับ แต่ให้ทีวี เขาดู นี่คือผลของทีวีหากรู้จักใช้...

3. **คุณพินิจ** หมายถึงหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการใช้ประกอบในการตรวจภาพยนตร์
โดยคำนึงถึงสภาพสังคม การผลิตรายการบันเทิง ประโยชน์ของผู้ชมส่วนใหญ่ และ
ระยะเวลาออกอากาศ

1) **สภาพสังคม การตรวจภาพยนตร์** คณะกรรมการคำนึงถึงสภาพทั่วไป
ในทุกด้านที่ประกอบกันเป็นสังคม เช่น สถานการณ์บ้านเมือง วัฒนธรรมในสังคม สภาพชีวิต
ประจำวันของคนในสังคม โดยยึดหลัก "การดำรงอยู่ได้ของสังคม" ภาสได้พื้นฐานความเชื่อ
ที่ว่า สภาพการณ์ต่างๆย่อมแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ดังตัวอย่างแนวความคิด
ของคณะกรรมการต่อไปนี้

กรรมการท่านหนึ่ง ให้ทรรศนะว่า

...คณะกรรมการต้องมีความรู้กว้างขวาง สภาพสังคมหรือชีวิตประจำวัน เราต้อง
ยอมรับ เช่น เดิมผู้หญิงเข้าคลับเข้าบาร์ไม่ได้ ปัจจุบันเรายอมรับเหมือนกัน แต่ก็ไม่ใช่
โจ่งแจ้ง กฎหมายต้องเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม ภาษาอาจจะผันแปรไป จะให้ตรงกับ
ภาษาราชการไม่ได้... คำนึงถึงวัฒนธรรม ... ต้องยอมรับชีวิตประจำวันของ
ชาวต่างประเทศว่า วัฒนธรรมมีการกอดจูบ ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ชายหนุ่ม
หญิงสาว ต้องยอมรับว่าชีวิตประจำวันเป็นอย่างนั้น แต่ภาพยนตร์ไทยยึดสภาพชีวิตของ
คนไทย ซึ่งปัจจุบันมีจับมือถือแขน แต่ไม่ถึงขั้นกอดจูบอย่างต่างประเทศ ถ้าทำอย่างนั้น
เราก็เดือนเหมือนกัน เพราะว่าชีวิตคนไทยไม่เป็นอย่างนั้น...

กรรมการอีกท่านหนึ่ง มีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกันว่า

...เนื่องจากการตัดสินใจด้านสังคมศาสตร์ย่อมไม่ถูกต้อง 100 เปอร์เซ็นต์ แต่เป็น
แนวโน้ม เป็นระเบียบปฏิบัติทางสังคม ที่คนส่วนใหญ่ยอมรับนับถือ... การพิจารณา
จึงคำนึงถึงเรื่องศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย บรรทัดฐาน... เช่น
การสั่งตัดทอนเนื้อหาต่อสู้ชิงกันจาก 50-60 นาที ให้ลดลงเหลือเพียง 5-6 นาที หรือ
ฉากแสดงบทรักด้วยการกอดจูบกันนาน 5-6 นาที ก็ให้ลดลงเหลือเพียงครึ่งนาที...

ทรรศนะสนับสนุนเรื่องคุณพินิจที่คำนึงถึงสภาพสังคมนี้ กรรมการอีกท่านหนึ่ง
กล่าวว่า

...หลักของความถูกต้อง ความเป็นธรรม ความเหมาะสม บางทีก็ไม่ถูกต้องกับหลักเกณฑ์ที่เดิมนั้น แต่มันมีความเหมาะสม หรือมีหน้าที่เราต้องใช้สามัญสำนึก เช่นว่า เรื่องนั้นๆให้ผ่านไปแล้ว จะทำให้เสียหายแค่สังคมส่วนรวม หรือเขาชวน หรือทำให้เกิดปัญหาสังคมหรือไม่...

นอกจากนั้น ยังมีแนวความคิดของคณะกรรมการอีก 4 ท่าน ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงงานตรวจพิจารณาภาพยนตร์ที่อาศัยดุลยพินิจเป็นกรอบการพิจารณา ดังนี้

...ต้องคำนึงถึงสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน...นึกถึงสภาพสังคมขณะนั้น...

...หลักกาลเทศะของสังคมไทย...

...ครอบคลุมทั้งเรื่องสังคม จิตวิทยา การเมือง การทหาร เพื่อไม่ให้มันเป็นภัยต่อสังคมทั้งระบบ...

...ดุลยพินิจต้องประกอบกันในเรื่องศีลธรรม จารีต ประเพณี วัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อมต่างๆประกอบกันหมด...

2) การผลิตรายการบันเทิง การตรวจพิจารณาของคณะกรรมการมักคำนึงถึงหลักการที่ว่า รายการบันเทิง (entertainment) มิใช่โลกแห่งความจริงทั้งหมด แต่เป็นโลกแห่งจินตนาการ หรือการใช้สัญลักษณ์การแสดง ดังตัวอย่างแนวความคิดของคณะกรรมการจำนวน 3 ท่านต่อไปนี้

กรรมการท่านแรกกล่าวว่า

...จะดูถึงคุณภาพของรายการ คืออยากได้รายการที่มีคุณภาพ รายการที่จะมีคุณภาพ จะมีข้อมูลที่ถูกต้อง ให้ความรู้ประเทืองปัญญาแก่ผู้ชม... บางรายการซึ่งเราไม่ค่อยแฮปปี้ [happy = หัวใจ] เท่าไร แต่เราก็กินเหตุผลที่จะไปหยุดยั้ง แบน หรือห้ามไม่ได้ เพราะว่าตรวจกับกฎระเบียบแล้วมันไม่ขัด แล้วมันก็ไม่ถึงขั้นรุนแรงเลวร้ายเหลวไหลไร้สาระ อย่างเช่นหนังผี หรือว่าเรื่องอะไรที่มันเป็นไปไม่ได้ แล้วมาออกอะไรที่มันเอ็กซ์ตรีม [extreme = เกินความจริง] มากๆ แต่บางครั้งเราก็จะไปห้ามไม่ได้ เพราะว่ามันไม่ถึงกับล้ำเส้น แต่ขณะเดียวกันเราก็มอง บางครั้งละครมันก็คือละคร เราก็ต้องเข้าใจว่า การที่ทำละคร จะต้องแสดงออกให้เห็นจริง แล้วมันก็จะเอ็กซ์ตรีม คือเขาต้องการแสดงบุคลิก หรือคาเรคเตอร์ [character] เราก็ต้องใช้หลักความเข้าใจของการผลิตรายการมาช่วยด้วย...

กรรมการท่านที่สอง แสดงทรรศนะเพิ่มเติมว่า

...กรรมการไม่ใช่สักแต่ว่า พอเห็นอะไรไม่ถูกไม่งาม ก็ไปตัดทำเดี๋ยวนั้น เราก็มีความเข้าใจในผู้สร้างเหมือนกัน เราก็พยายามจะประสานประโยชน์ โดยพอตัดเขาแล้วรายการอะไรจะเข้ามาแทน หรือแบนรายการนี้แล้ว เราต้องนึกถึงหัวอกเขาหัวอกเราเหมือนกัน ไม่ใช่ว่าใจเราไม่ได้ตัดอะไรไปหมด...

และกรรมการท่านสุดท้าย กล่าวถึงแนวความคิดเรื่องเดียวกันนี้ว่า
 ...ใช้หลักความยืดหยุ่น อะลุ่มอล่วย ประนีประนอม เพราะว่าภาพยนตร์ที่เอามา
 ให้ตรวจ ถ้าเราทำอย่างเถรตรงว่าอันนี้ผิด อันนั้นตัด มันก็ไปขัดกับหลักการประกอบ
 อาชีพของทางผู้สร้าง ซึ่งเขาต้องการทำภาพยนตร์เข้มข้น มีรสชาติ ถูกใจผู้ชม ถูกใจ
 ตลาด ...พยายามสร้างให้สนุกเพื่อเกิดความบันเทิง...

3) ประโยชน์ของผู้ชมส่วนใหญ่ คณะกรรมการจะพิจารณาในแง่ของ
 การรักษาผลประโยชน์ของผู้ชมส่วนใหญ่มากกว่าผลประโยชน์ของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลบางกลุ่ม
 จะเห็นได้จากตัวอย่างแนวความคิดของคณะกรรมการ ค่อยไป

กรรมการท่านหนึ่ง แสดงทรรศนะว่า
 ...การทำงานทำเพื่อประชาชน 50 ล้านคน มิใช่เพื่อผู้ผลิต หรือผู้สร้าง ให้
 ความสำคัญแก่ประชาชน องค์การของรัฐใดก็ตาม องค์การกฎหมาย เจตนารมณ์ก็คือ พึงกษ
 ผลประโยชน์ของประชาชน กบว.ก็เช่นเดียวกัน คือรักษาผลประโยชน์แก่ส่วนรวม...

กรรมการอีกท่านหนึ่ง กล่าวสนับสนุนว่า
 ...พิจารณาจากอิทธิพลของโทรทัศน์เป็นหลักพื้นฐานว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่แพร่กระจาย
 กว้างขวาง มีผู้ชมทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา... เป็นสื่อที่ไม่จำกัดผู้ดูอย่าง
 โรงภาพยนตร์ หรืออ่านหนังสือ ที่ต้องเสียเงินซื้อ ซึ่งก็มีพระราชบัญญัติสิ่งพิมพ์ป้องกัน
 มียกขัตติภาพและเสียง จึงสามารถสอดแทรกอะไรลงไปได้ง่าย และการเสนอเป็น
 ตอนๆ หากไม่คิดต่อกันก็อาจจะไม่ต่อเนื่อง...

นอกจากนั้น ยังมีแนวความคิดของกรรมการที่สนับสนุนในเรื่องนี้อีก เช่น

...คำนึงถึงผู้ชม ผลประโยชน์หลายๆ ด้าน ทั้งด้านจิตใจ สังคม และอื่นๆ ว่าต้อง
 ไม่ให้ผลไม่ดีแก่ประชาชน... แม้ที่ไม่ทำให้ผู้ชมเข้าใจในทางที่ผิด เช่น แง่ของ
 ประวัติศาสตร์ สภาพสังคมทุกอย่าง รวมถึงด้านเศรษฐกิจ...

...ระมัดระวังเรื่องเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ไปแล้ว ทำให้เสียหายแก่สังคม เป็นแบบอย่าง
 ที่ไม่ดีต่อเยาวชน ทำให้เยาวชนเอาอย่าง เช่น การสูบบุหรี่ การพนัน ประพฤติ
 ทางเสเพลแล้วได้...

4) ระยะเวลาออกอากาศ การตรวจพิจารณา คณะกรรมการคำนึงถึง
 ผลกระทบของระยะเวลาออกอากาศ สำหรับกลุ่มผู้ชมวัยเด็กเป็นสำคัญ ดังตัวอย่าง
 แนวความคิดของคณะกรรมการจำนวน 3 ท่าน ค่อยไป

กรรมการท่านแรก กล่าวถึงหลักการใช้ดุลยพินิจที่คำนึงถึงระยะเวลาการออกอากาศว่า

... ดูช่วงเวลาออกอากาศรายการนั้นๆ เพื่อไม่ให้กระทบต่อเด็กและเยาวชน เช่น เวลาตรวจก็จะพิจารณาว่ารายการออกเวลาใด หากคิดๆ ก็อันไหนบางเรื่อง แต่ถ้าเป็นเวลาที่เด็กดู ก็จะมีมดระวัง หรือถ้าเป็นวันเสาร์ก็จะมีมดระวัง เพราะว่าคนดูกว้างขวาง เพราะฉะนั้นการตรวจพิจารณาต้องละเอียดอ่อนมาก ลำบากใจ...

กรรมการท่านต่อมา กล่าวถึงหลักเกณฑ์เช่นเดียวกันว่า

... พิจารณาตามความเหมาะสม ได้จากประสบการณ์ ความรู้ แล้วนำเอาประสบการณ์และความรู้มาประกอบกัน โดยนึกถึงผู้ชมที่ไว้เป็นหลัก เพราะว่าผู้ชมแต่ละช่วงมีหลายรูป เช่น ช่วงเด็ก ไม่มีเด็ก ก็ปล่อยให้มากได้ ช่วง 6 โมงเย็น ก็ต้องไม่ให้เป็นพิเศษเป็นภัย...

กรรมการท่านสุดท้าย แสดงทรรศนะว่า

... ในเรื่องศิลปะนั้น เราจะใช้แค่หลักเกณฑ์ หรือว่าระเบียบอย่างเดียวไม่ได้ เป็นต้นว่าละคร หรือหนัง เป็นเรื่องที่อาจให้เด็กดูที่ออกอากาศในช่วงกลางวัน หรือในช่วงเย็น ที่เด็กเล็กดูมาก การพิจารณาเราก็ต้องมีมดระวังมากขึ้น อย่างเป็นต้นว่าในเรื่องของความหวาดเสียว การชู้สาว อันนี้ก็จะมีมดระวังมากกว่า เราจะปล่อยน้อยกว่าในภาคเด็ก ในตอนเด็กเราจะปล่อยได้บ้าง...

จะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์การตรวจพิจารณาภาพยนตร์ของคณะกรรมการ นอกจากจะอาศัยกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และหนังสือขอความร่วมมือที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งของคณะกรรมการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว เนื่องจากภาพยนตร์ ละคร และรายการบันเทิงต่างๆ เป็นศาสตร์แห่งความบันเทิง ผสมผสานระหว่างศิลปการแสดงกับส่วนเลี้ยววิถีชีวิตของคนทั่วไป และสุดท้ายจะมุ่งเน้นสู่ประเด็นใดมากกว่ากัน ฉะนั้นคณะกรรมการจึงต้องอาศัยการตีความกฎระเบียบโดยอาศัยประสบการณ์ และดุลยพินิจเข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีขอบเขตเพียงใดขึ้นอยู่กับภูมิหลัง บุคลิกภาพ และแนวความคิดของแต่ละคน เช่น การศึกษา งานอาชีพ สภาพสังคม สถานการณ์บ้านเมือง เป็นต้น

แต่ด้วยระยะเวลาที่หนึ่งทศวรรษ (พ.ศ. 2521-2534) ของการปฏิบัติงานในระบบเดียวกัน ได้หล่อหลอมความแตกต่างระหว่างสมาชิกคณะกรรมการกลายเป็น "วัฒนธรรมการตรวจพิจารณา" ที่คล้ายคลึงกันส่วนหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากการสร้างกฎเกณฑ์ข้อห้ามแก่ผู้ผลิต 15 ประการ และยึดเป็นหลักเกณฑ์สำหรับกระบวนการตรวจพิจารณาร่วมกันตลอดมา

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ข้อห้าม 15 ประการดังกล่าว

สะท้อนให้เห็นถึงแหล่งที่มา

ของหลักเกณฑ์โดยรวมน่า คณะกรรมการคำนึงถึงความเป็นคนไทย และสังคมไทยเป็นหลัก การทำหน้าที่คัดเลือกสารสู่ประชาชนมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกัน "พิษภัย" ซึ่งอาจจะเกิดจากรายการบันเทิงทางวิทยุโทรทัศน์ มุ่งปกป้องผู้ชมวัยเด็กและเยาวชน จากพฤติกรรม ความรุนแรงก้าวร้าว และอาชญากรรม อบาสมุข หรือตัวอย่างที่ไม่เกิดประโยชน์ นอกจากนั้น เป็นความห่วงใยในเรื่องวัฒนธรรมไทย ที่มักจะเชื่อมว่ดกับการแสดงออก เกี่ยวกับเรื่องเพศ รวมถึงการรักษาภาษาอันเป็นเอกลักษณ์ของไทย ตลอดจนสิ่งที่คาดว่า จะกระทบกระเทือนต่อสถาบันการเมือง ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และสุดท้ายคุ้มครองผู้บริโภคจากการเอาเปรียบของธุรกิจโฆษณาสินค้า

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกดประการหนึ่งคือ ประเด็นข้อห้ามทางการเมือง ในรายการบันเทิงนั้น เป็นดัชนีชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลยุคสมัยที่อ่อนไหวในผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง และการปกครอง จะควบคุมรายการทุกประเภททางสื่อวิทยุโทรทัศน์ ไม่เว้น แม้แต่รายการบันเทิงต่างๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย